

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

SPRENDIMAS

2023 m. kovo 10 d. Nr. 21RE-171 (AG-35/04-2023)
Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš Komisijos narių, Ingos Lipnickienės (pranešėja), Vaidos Paurienės (Komisijos Šiaulių apygardos skyriaus narė), Žydrūno Plytniko (Komisijos posėdžio pirmininkas), sekretoriaujant Ramūnei Misevičiūtei, dalyvaujant pareiškėjos akcinės bendrovės „Achema“ atstovams advokatui Vaidui Radvilai ir įgaliotam atstovui R. B., atsakovės Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos įgaliotiems atstovams R. K. ir I. N. Z.,

viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotoliniu būdu išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos akcinės bendrovės „Achema“ skundą atsakovei Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Pareiškėja akcinė bendrovė (toliau – AB) „Achema“ (toliau – ir pareiškėja) skunde prašo panaikinti atsakovės Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – ir atsakovė, VMI) 2022 m. gruodžio 15 d. sprendimą Nr. RSUB-63 „Dėl įmonės, veikiančios itin paveiktuose sektoriuose, siekiant sušvelninti energijos kainų padidėjimo padarinius, subsidijų paraiškos“ (toliau – Sprendimas); įpareigoti VMI iš naujo nagrinėti pareiškėjos 2022 m. lapkričio 17 d. pateiktą paraišką dėl subsidijos pagal priemonės „Subsidijos įmonėms, veikiančioms itin paveiktuose sektoriuose, siekiant sušvelninti energijos kainų padidėjimo padarinius“ (toliau – Paraiška) gavimo.

Pareiškėja nurodė, kad yra didžiausia azoto trąšų ir kitų pramoninių chemijos produktų gamintoja Baltijos šalyse. Gamybos proceso metu pareiškėja naudoja gamtines dujas, kurios pasiekė rekordines aukštumas dėl Rusijos invazijos į Ukrainą sukeltos žaliavų krizės, ir dėl to pareiškėja privalėjo mažinti gamybos apimtis, o vėliau ir sustabdyti dalį trąšų gamybos.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė), įgyvendindama Europos Komisijos 2022 m. kovo 23 d. komunikatą Nr. 2022/C 131 I/01 „Laikinoji valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti krizės sąlygomis reaguojant į Rusijos agresiją prieš Ukrainą, sistema“ (toliau – Komunikatas), 2022 m. spalio 28 d. nutarimu Nr. 1084 „Dėl Priemonės „Subsidijos įmonėms, veikiančioms itin paveiktuose sektoriuose, siekiant sušvelninti energijos kainų padidėjimo padarinius“ lėšų skyrimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtino Priemonės „Subsidijos įmonėms, veikiančioms itin paveiktuose sektoriuose, siekiant sušvelninti energijos kainų padidėjimo padarinius“ lėšų skyrimo ir administravimo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas).

Pareiškėja 2022 m. lapkričio 17 d. parengė Paraišką ir pateikė ją VMI. Paraiškoje pareiškėja patvirtino, jog atitinka visus Apraše nurodytus reikalavimus, keliamus subjektams, siekiantiems gauti subsidiją. Pareiškėja 2022 m. gruodžio 8 d. elektroniniu paštu iš VMI gavo paklausimą, kuriuo VMI

nurodė, kad dalies pareiškėjos 2022 m. III–IV ketvirčiu pirktų prekių kilmė yra Rusijos Federacija ir prašė paaiškinti, ar pareiškėja yra nutraukusi prekybinius santykius su Rusijos Federacija. Pareiškėja 2022 m. gruodžio 12 d. nurodė, kad visi pareiškėjos komerciniai santykiai su Rusijos ir (ar) Baltarusijos Respublikos juridiniais asmenimis yra nutraukti nuo 2022 m. rugpjūčio 31 d. Pareiškėja nurodė, kad prekės yra gaunamos iš Europos valstybėse ir Jungtinėse Amerikos Valstijose registruotų ir veikiančių juridinių asmenų, prekės nėra sankcionuotos.

Pareiškėjos teigimu, VMI Sprendimu, be jokio faktinio ar teisinio pagrindo, viršydama jai suteiktus įgaliojimus, sprendė, jog pareiškėja, neva, neatitinka Aprašo 17.10 papunkčio reikalavimo ir nepagrįstai atsisakė pareiškėjai suteikti subsidiją.

Pirma, VMI, priimdama sprendimą, veikė viršydama suteiktos kompetencijas ribas (*lot. ultra vires*), nes Vyriausybė nesuteikė įgaliojimų šiai institucijai vertinti aplinkybių, kurios neįtvirtintos Apraše. Pažymėjo, kad pareiškėja yra pagrindinė gamtinių dujų importuotoja Lietuvoje bei dėl esminio gamtinių dujų kainos padidėjimo nukentėjęs ūkio subjektas. Pareiškėja nurodė, kad prekės yra perkamos iš juridinių asmenų, veikiančių Europoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose. Kaip matyti iš Aprašo 17.10 papunkčio formuluotės, VMI nėra įgaliota tikrinti pareiškėjos tiekėjų naudos gavėjus, pareiškėjos tiekėjų prekių kilmę ar bet kokias kitas aplinkybes, kurios nėra tiesiogiai įvardintos nurodytame papunktyje. Pareiškėja pažymėjo, kad VMI, priimdama Sprendimą, vertino ne tik Apraše nurodytų aplinkybių buvimą ar nebuvimą, bet ir aplinkybes, kurias vertinti VMI nebuvo suteikti įgaliojimai. Taip pat VMI nesivadovavo pareiškėjos pateikta informacija, nors Aprašo 17.10 papunktis tiesiogiai ir nedviprasmiškai nustato, jog atitiktis Aprašo 17.10 papunkčio reikalavimams vertinama pagal pareiškėjos pateiktus duomenis (patvirtinimą apie prekybinių įsipareigojimų nutraukimą arba jų neturėjimą). Sistemiskai vertinant faktines aplinkybes, Aprašo 17.10 papunktį, VMI Sprendimą, teisinį pagrindą ir teismų praktiką, aiškinančią Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ), pareiškėjos teigimu, VMI veikė *ultra vires*. Plečiamasis valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas nėra galimas. Viešojo administravimo subjektas, viršydamas suteiktų įgaliojimų ribas, priėmė neteisėtą sprendimą, užkirsdamas kelią pareiškėjai įgyvendinti teisę gauti valstybės paramą. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjos teigimu, Sprendimas privalo būti naikinamas.

Antra, VMI priėmė nemotyvuotą ir nepagrįstą Sprendimą, dėl ko buvo pažeistas VAĮ 10 straipsnis. Pareiškėja, pateikusi duomenis apie atitiktį Aprašo 17.10 papunktyje nurodyto reikalavimo tenkinimą, pagrįstai tikėjosi, jog Paraiška bus patenkinta. Pareiškėja, atsakydama į atsakovės paklausimą, nurodė, kad prekes perka iš asmenų, kurie nėra Rusijos ir (ar) Baltarusijos Respublikos juridiniai asmenys, detalizuodama iš kokių juridinių asmenų prekes įsigyja. Pabrėžė, kad pateikus duomenis apie pareiškėjos tiekėjų registracijos valstybę, iš VMI negavo jokių papildomų paklausimų. Nepaisant to, VMI Sprendime nepagrįstai nustatė, kad pareiškėjos tiekėjų naudos gavėjai yra Rusijos fiziniai ir (ar) juridiniai asmenys. Pabrėžė, kad Sprendime nėra nurodyti tokios VMI išvados motyvai. Sprendime taip pat nėra jokių duomenų ar įrodymų, pagrindžiančių VMI teiginius apie pareiškėjos tiekėjų naudos gavėjus. Individualiems administraciniais aktams yra taikomi VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5–7 punktuose nustatyti reikalavimai, tarp kurių ir reikalavimas, kad individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos. Visgi, pareiškėjai, susipažinus su Sprendimu, nėra aišku, kokiais duomenimis remiantis VMI nustatė, kad pareiškėja turi įsipareigojimų Rusijos Federacijoje ir (ar) Baltarusijos Respublikoje registruotiems asmenims. Ši VMI išvada nėra pagrįsta jokiais faktiniais duomenimis, rašytiniais ar kitais įrodymais. Pareiškėjos nuomone, nėra jokio teisinio pagrindo Apraše įtvirtintą 17.10 papunkčio normą aiškinti kaip sąlygą, kuri užkerta kelią gauti subsidiją vien todėl, kad bet kokio daikto ar paslaugos kūrimo ir tiekimo grandinės stadijoje su Rusija ar Baltarusija susiję asmenys turėjo galimybę gauti naudą (jeigu nauda apskritai buvo gauta). Remiantis VMI priimto Sprendimo motyvais, t. y. vertinant ne sutartiniuose santykiuose esančius asmenis, o analizuoti galimą naudos gavėjų grandinę, pareiškėja prarastų teisę į dotaciją vien todėl, kad gamina ir parduoda amoniako žaliavą vienam iš savo klientų – AB „X“, nes galutinis šios bendrovės naudos gavėjas pagal viešai nurodomą informaciją yra Rusijos Federacijos pilietis, nors

pati bendrovė turi Vyriausybės suteiktą teisę toliau vykdyti veiklą. Be visa ko, pati valstybė skatina įsigyti žaliavą iš vietos gamintojų.

Nurodė, kad pareiškėjos išdėstytos aplinkybės, teismų praktika ir pateiktas teisinis vertinimas akivaizdžiai pagrindžia, kad VMI, kaip viešojo administravimo subjektas, peržengė jai suteiktą įgaliojimų ribas, priėmė nemotyvuotą bei nepagrįstą Sprendimą, plečiamai aiškino ir taikė Aprašo nuostatas, VMI spekuliuo faktinėmis aplinkybėmis apie pareiškėjos išipareigojimus tiekėjams. Pasak pareiškėjos, VMI konstatavo, kad jos tiekėjų naudos gavėjai yra Rusijos piliečiai, tačiau nepateikė jokių nurodytas aplinkybes patvirtinančių įrodymų, o klaidingai nustačiusi jų egzistavimą nepagrįstai argumentavo atsisakymą pareiškėjai skirti subsidiją bei priėmė neteisėtą Sprendimą (b. l. 1–8).

Pareiškėja, susipažinusi su VMI atsiliepimu, pateikė rašytinius paaiškinimus, išdėstydamą savo poziciją dėl atsiliepime nurodytų argumentų. Pareiškėjos teigimu, VMI nei Sprendime, nei atsiliepime nepagrindė savo teiginių dėl komercinių ryšių su Rusijos ir (ar) Baltarusijos fiziniams ir (ar) juridiniams asmenims po 2022 m. rugpjūčio 31 d.

Pabrėžė, kad VMI yra įgaliota įvertinti pareiškėjų atitiktį Apraše jau nurodytoms sąlygoms pagal Apraše nurodytą tvarką, o ne savarankiškai išplėsti atrankos subsidijai pagal Priemonę kriterijus bei juos vertinti savo nuožiūra nustatyta tvarka.

Aprašo 17.10 papunktis aiškiai ir nedviprasmiškai įtvirtina, kad atitiktis šiame papunktyje nurodytam reikalavimui vertinama pagal pareiškėjo pateiktą informaciją (patvirtinimą apie prekybinių išipareigojimų nutraukimą arba jų neturėjimą). Teikdama Paraišką pareiškėja šiuos duomenis patvirtino bei po VMI pareikalavimo pateikė muitinės deklaracijas dėl prekių, įsigytų iš Europoje veikiančių tiekėjų, importo. Pareiškėjos teigimu, vadovaujantis Aprašo nuostatomis, VMI turėjo tikrinti būtent šiuos dokumentus, sprenddama klausimą dėl subsidijos skyrimo.

VMI atsiliepime yra nurodomas naujas teiginys, kuris nebuvo nurodytas priimant Sprendimą, neva, VMI rinko duomenis *Orbis* sistemoje (nurodė kaip pavyzdį), tačiau nepateikė jokių tai galinčių pagrįsti įrodymų. Teigė, kad atsakovė surinko duomenis ne pagal Aprašo reikalavimus ir jais grindė Sprendimą. Be to, dėl atsiliepime nurodytų atsakovės argumentų – Aprašo reikalavimų prilyginimo Reglamento 269/2014 reikalavimams, pabrėžė, kad Aprašas tokios šių teisės aktų analogijos nenustato ir nesuteikia įgaliojimų VMI plečiamai aiškinti Aprašą. VMI savarankiškai rinko duomenis apie pareiškėją, kaip VMI nurodė, siekdama patikrinti pareiškėjos tiekėjų galutinius naudos gavėjus, nors tokio kriterijaus Aprašas nenustato. Galiausiai VMI teigia, kad, jos manymu, Aprašui ir jame numatytiems reikalavimams pagal analogiją turi būti taikomas Reglamentas 269/2014, tačiau toks taikymas nėra racionaliai pagrįstas. Vertino, kad atsakovė nenurodė teisės aktų, kurie jai suteiktų įgaliojimus savo nuožiūra tikrinti duomenis apie pareiškėjos naudos gavėjus, vertinti tokius duomenis ir pagal analogiją pagal Priemonę besikreipiantiems pareiškėjams taikyti kriterijus, kurie nėra tiesiogiai nustatyti Apraše.

Pasak pareiškėjos, VMI savarankiškai rinko ir vertino abejotino tikslumo ir patikimumo duomenis, kurių pagal Aprašą VMI rinkti ir vertinti neturėjo įgaliojimų, taip tiesiogiai ir akivaizdžiai viršydama Vyriausybės suteiktus įgaliojimus ir priimdama neteisėtą Sprendimą. Atsižvelgiant į tai, skundžiamas Sprendimas privalo būti naikinamas.

Be to, pareiškėja nurodė, kad VMI nepagrįstai, nepateikdama jokių jos teiginius patvirtinančių įrodymų konstatavo, jog pareiškėja palaiko komercinius ryšius su Rusijos ir (ar) Baltarusijos fiziniams ir (ar) juridiniams asmenims, t. y. pareiškėja neatitinka Aprašo reikalavimų, tačiau Sprendime šiuo aspektu jokių duomenų nepateikė.

Pareiškėja teigė, kad prekes perka iš Europoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose registruotų juridinių asmenų, t. y. asmenų, kurie nėra Rusijos ir (ar) Baltarusijos Respublikos juridiniai ir (ar) fiziniai asmenys, ir prie skundo pateikė įrodymus, patvirtinančius šias aplinkybes.

Pareiškėja pabrėžė, kad nėra galimybės patikrinti ar nurodyti VMI teiginiai išvis yra tikri, nes VMI nepateikė cituotus teiginius pagrindžiančių įrodymų, kurie pareiškėjai tik buvo paminėti (tačiau niekaip nepagrįsti) kaip pavyzdžiai atsiliepime, t. y. pradėjus administracinį ginčą dėl neteisėto Sprendimo priėmimo, o ne Sprendime. Pareiškėja skunde rėmėsi VAI 10 straipsnio 5 dalies 5–7 punktų analize bei teismine jurisprudencija dėl reikalavimų administracinį aktą motyvuoti, kad visi

duomenys, kuriais remiantis buvo priimtas aktas, turi būti žinomi asmeniui, kuriam yra skirtas individualus teisės aktas. Kartu, asmeniui, kuriam yra skirtas individualus teisės aktas turi būti aišku, dėl ko yra priimtas atitinkamas sprendimas, ypač, jei jis yra neigiamas pareiškėjo atžvilgiu. Pakartotinai akcentavo, kad iš VMI pateiktų duomenų (tiek skunde, tiek ir atsiliepime) pareiškėjai visiškai neaišku, kodėl buvo pripažinta, jog pareiškėja neatitinka Aprašo 17.10 papunkčio reikalavimų. Teigė, kad Sprendimas neatitinka net minimalių motyvuotumo, teisinio aiškumo ir išsamumo reikalavimų, keliamų individualiam administraciniam teisės aktui. VMI, peržengusi viešojo administravimo subjektui suteiktų įgaliojimų ribas, atsiliepime nurodydama pavyzdžius, kurie net nebuvo nurodyti Sprendime, klaidingai nustačiusi aplinkybių egzistavimą, nepagrįstai jomis argumentavo atsisakymą pareiškėjai suteikti subsidiją ir priėmė neteisėtą Sprendimą, kurį prašo panaikinti (b. l. 142–147).

Pareiškėjos įgalioti atstovai Komisijos posėdyje palaikė skunde ir rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytas aplinkybes. Advokatas V. Radvila pabrėžė, kad atsakovė plečiamai aiškino Aprašo nuostatas. Aprašo 17 punkte pateiktas baigtinis sąrašas reikalavimų, reikalavimo dėl prekių kilmės nėra įtvirtinto. Pati atsakovė tokį reikalavimą sugalvojo, nepagrįsdama teisiniu aiškinimu. Vertino, kad VMI pareiga paneigti pareiškėjos Paraiškoje nurodytą informaciją, tačiau VMI Sprendimo nei motyvavo, nei pagrindė. Pareiškėjos įgaliotas atstovas R. B. pabrėžė, kad pareiškėja atitiko Apraše nustatytus reikalavimus. Akcentavo, kad prekybinio įsipareigojimo šaltinis yra sandoris ir tai yra Lietuvos Respublikos civilinio kodekso institutas. Tokiu atveju vertinama tik per sutartinius santykius, santykio šalis. Atsakovė nepagrindė galutinio naudos gavėjo kriterijaus taikymo šiame santykiyje. Pabrėžė, kad jokių sutartinių santykių su Rusijos Federacijos ir (ar) Baltarusijos juridiniais (fiziniais) asmenimis nėra. Nebuvo įtvirtinto reikalavimo įmonėms vertinti galutinį naudos gavėją, tačiau dėl karo agresijos nuo 2022 m. įmonė pradėjo taikyti tokią praktiką dėl galutinio naudos gavėjo. Pabrėžė, kad atsakovė plečiamai aiškino 17.10 papunktį. Prašė skundą tenkinti.

Atsakovė atsiliepime į pareiškėjos skundą jį prašė atmesti kaip nepagrįstą.

Nurodė, kad pareiškėja 2022 m. lapkričio 17 d. pateikė Paraišką subsidijai gauti. VMI, vertindama pateiktą Paraišką nustatė, kad Paraiška nėra tenkinama, kadangi pareiškėja neatitinka Aprašo 17.10 papunkčio sąlygų. Šiame papunktyje numatytas reikalavimas, kad pareiškėja neturi arba yra nutraukusi prekybinius įsipareigojimus su Rusijos ir (ar) Baltarusijos Respublikos fiziniais ir (ar) juridiniais asmenimis ne vėliau kaip iki 2022 m. rugpjūčio 31 d.

Paaikšino, kad pagal Aprašo nuostatas, asmenys gali kreiptis dėl subsidijų pateikdami paraišką ir atitinkdami Aprašo 17 punkte keliamus reikalavimus (Aprašo 16, 17, 20, 21 punktai). Pažymėjo, kad pareiškėja turi atitikti visus Aprašo 17 punkte minėtus reikalavimus, norėdamas pasinaudoti pagalbos priemone. Atitiktis Aprašo 17.10 papunktyje nurodytam reikalavimui vertinama pagal pareiškėjos pateiktą informaciją (patvirtinimą apie prekybinių įsipareigojimų nutraukimą arba jų neturėjimą). Būtent pagal atliktą VMI vertinimą ir buvo nustatyta ši neatitiktis, kuri užkirto kelią pasinaudoti pagalbos priemone. VMI, vadovaudamasi Aprašo nuostatomis, vertindama pareiškėjos Paraišką, nustatė, jog pagal Lietuvos Respublikos muitinės administruojamų bendrųjų dokumentų duomenis, pareiškėja 2022 m. rugsėjo–gruodžio mėn. toliau vykdė prekių importą iš Rusijos (prekių kilmė taip pat rusiška). Importo deklaracijos formintos pareiškėjos vardu, o jose prekių gavėja nurodyta taip pat pareiškėja. Pažymėjo, kad joks nacionalinis teisės aktas nedraudžia vykdyti prekybos santykių su Rusijos ar Baltarusijos juridiniais ar fiziniais asmenimis, jeigu prekyba vyksta ne su sankcionuojamais asmenimis ar objektas nėra sankcionuojamos prekės. Ši aplinkybė svarbi vertinimui tik tiek, kiek tai sietina su subsidijų skyrimu pagal Aprašo nuostatas. Vertinant juridinių asmenų atskirtį ir nepriklausymą Rusijos ar Baltarusijos teritorijoms, svarbu įvertinti aplinkybes dėl pastarųjų įmonių naudos gavėjų. Būtent Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme įtvirtintas reglamentavimas nustato, kad naudos gavėjas iš esmės yra asmuo, kuris gauna tiesioginę naudą iš juridinių asmenų. Ši aplinkybė yra svarbi ir vertinant atitikį Aprašo reikalavimams, kadangi nustačius juridinių asmenų naudos gavėjus Rusijos ar Baltarusijos piliečius, atitinkamai spėjama, kad pagrindinis naudos gavėjas iš sudarytų sandorių yra Rusijos ir Baltarusijos piliečiai. Tokios pat pozicijos yra laikomasi ir Europos Sąjungoje. Tai patvirtina pvz.

2014 m. kovo 17 d. Tarybos Reglamentas (ES) 269/2014 „Dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi“ (toliau – Reglamentas). Todėl pagal Reglamento nuostatas iš esmės valstybės narės turi vertinti ne tik konkrečiai sankcionuojamų asmenų turtą, lėšas, tačiau ir šių asmenų valdomą ar kontroliuojamą turtą ar lėšas.

VMI teigimu, pareiškėjos 2022 m. gruodžio 12 d. pateiktas paaiškinimas, kad prekių importas iš Rusijos buvo vykdomas pagal pasirašytas sutartis su Lenkijoje, Didžiojoje Britanijoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose bei Serbijoje registruotomis įmonėmis, patvirtina tik formalią sandorių sudarymo regimybę, tačiau nepaneigia fakto, kad pagrindinis ir galutinis šių sandorių finansinis naudos gavėjas – Rusijoje įsikūrusi žaliavų tiekėja. Pažymėjo, kad nors prekių pirkimas formaliai buvo vykdomas su Europos Sąjungos valstybėje ar kitose šalyse įsikūrusiais juridiniais asmenimis, tačiau realus prekių tiekimas buvo vykdomas iš Rusijos teritorijos. Pareiškėja, teikdama Paraišką turėjo įvertinti šią aplinkybę bei numatyti ir galimai atsirasiančius neigiamus padarinius dėl prekybos santykių vystymo su priešiškomis valstybėmis.

Paraiškų vertinimo metu pareiškėjos pateikti pardavėjai buvo papildomai įvertinti pagal turimą duomenų bazių informaciją. VMI, vertindama Paraiškoje papildomai pareiškėjos pateiktus bei VMI duomenų bazėse turimus duomenis, vertino informacijos visumą, siekdama užkirsti kelią, kad Valstybės skiriama pagalba negalėtų tiesiogiai remti valstybės-agresorės išdo. VMI, vadovaudamasi Aprašo 18, 24 punktais, vertino, ar pareiškėja atitinka Aprašo 17 punkte nustatytus reikalavimus, ir, remdamasi pareiškėjos pateikta bei VMI turima informacija, nustatė, kad pareiškėja netenkina Aprašo 17.10 papunkčio reikalavimo. VMI nuomone, atliktas pareiškėjos pateiktų duomenų vertinimas yra teisėtas bei pagrįstas, nepažeidžiantis VAI nuostatų, neviršijant mokesčių administratoriui suteiktų įgaliojimo ribų, nes pareiškėjos pateikti duomenys įvertinti ir sprendimas priimtas vadovaujantis teisės aktais (b. l. 105–112).

Atsakovė pateikė papildomą informaciją ir nurodė, kad Aprašo 40 punktas nustato, kad VMI gali keistis informacija su kitomis institucijomis pareiškėjos pateiktų duomenų teisingumui patikrinti. Nurodė, kad su Paraiška priedų nebuvo pateikta. Iš Muitinės departamento duomenų bazių nustatė, kad pareiškėja vykdė intensyvius prekių importus iš Rusijos, dideliais kiekiais siunčiamos rusiškos kilmės prekės. Teigė, kad vertinimas buvo atliktas vadovaujantis Lietuvoje turimų ir valdomų duomenų bazių informacija, t. y. remiantis oficialiais ir nepaneigtais duomenimis: PVM sąskaitų faktūrų registrų duomenis ir Muitinės departamento valdomą duomenų bazės informacija apie bendrovės vykdomu importus / eksportus (b. l. 150–151).

Komisijos posėdyje įgaliotas atstovas R. K. palaikė atsiliepiame išdėstyta poziciją. Pabrėžė, kad Aprašo 24 punktas suteikia teisę atlikti platesnę patikrą. VMI turėjo įvertinti ir sąsajas su Rusija. Iš duomenų bazių nustatyta, kad vyko intensyvus prekių importavimas iš Rusijos, galutiniai naudos gavėjai yra Rusijos teritorijoje. Atsakovės atstovė I. N. Z. palaikė atsakovės poziciją ir akcentavo, kad galutinis naudos gavėjas ir yra Rusijoje. Pabrėžė, kad vertino pareiškėjos sandorius nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. ir iš deklaracijų nustatė didelius importo srautus iš Rusijos, tą aplinkybę turėjo pati pareiškėja įsivertinti.

Skundas tenkintinas

Byloje nagrinėjamas administracinis ginčas dėl Sprendimo, kuriuo VMI pareiškėjos Paraiškos netenkino ir neskyrė prašomos subsidijos, teisėtumo.

Pareiškėja, vadovaudamasi Aprašo nuostatomis, pateikė VMI Paraišką, kurioje prašė skirti subsidiją. Paraiškoje patvirtinimo, kad neturi arba yra nutraukusi prekybinius įsipareigojimus su Rusijos Federacijos ir (ar) Baltarusijos fiziniiais ir (ar) juridiniais asmenimis ne vėliau kaip iki 2022 m. rugpjūčio 31 d. (b. l. 16–18).

VMI 2022 m. gruodžio 8 d. elektroniniu laišku kreipėsi į pareiškėją, nurodydama, kad AB „Achema“ vardu yra pateikta Paraiška subsidijai gauti. Pagal subsidijos gavimo tvarką, įmonės (norinčios gauti subsidiją) turi būti nutraukusios bet kokius prekybinius santykius su Rusijos ir Baltarusijos asmenimis nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. Pagal muitinės informaciją, pareiškėjos vardu yra

forminami importai iš Rusijos, todėl VMI prašė atsakyti, ar galima traktuoti, kad vis dėlto prekybinių santykių su Rusija pareiškėja nėra nutraukusi (b. l. 21–22).

Pareiškėja, atsakydama į VMI 2022 m. gruodžio 8 d. paklausimą, 2022 m. gruodžio 12 d. elektroniniu laišku informavo, kad AB „Achema“ nuo 2022 m. rugpjūčio 31 d. yra nutraukusi visus santykius su Rusijos Federacijos ir Baltarusijos rezidentais (t. y. šioje valstybėse įsikūrusiais juridiniais asmenimis). Pareiškėjai yra žinoma, jog dalies prekių, tiekiamų pagal sutartis su juridiniais asmenimis, įsikūrusiais Europos valstybėse, Jungtinėse Amerikos Valstijose (bet kuriuo atveju ne Rusijos Federacijoje ar Baltarusijos Respublikoje), kilmė yra rusiška. Tačiau šių prekių tiekimas į Europos Ekonominės erdvės valstybes nėra ribojamas, t. y. joms nėra taikomos jokios sankcijos. Informavo, kad VMI minimos prekės, kurios buvo muitinamos 2022 rugsėjo mėn.–2022 gruodžio mėn., buvo perkamos pagal sutartis, sudarytas su nurodytais juridiniais asmenimis, t. y. rugsėjis: amoniakas – „Nitro Chemical“ Lenkija; amoniakas – „Good Polymer“ Lenkija; metanolis – „Nitro Chemical“ Lenkija; brusitas – „Redborg Export“ UK; skystosios azoto trąšos KAS – „Agrovit INC“ JAV; spalys: amoniakas – „Nitro Chemical“ Lenkija; amoniakas – „Agrovit INC“ JAV; metanolis – „Nitro Chemical“ Lenkija; karbamidas – „Agrovit INC“ JAV; lapkritis: amoniakas – „Nitro Chemical“ Lenkija; amoniakas – „Azot Agro Dunav“ Serbija; metanolis – „Nitro Chemical“ Lenkija; brusitas – „Redborg Export“ UK; gruodis: amoniakas – „Azot Agro Dunav“ Serbija. Nurodė, kad, jei VMI dar turi klausimų, kviečia susitikti (galima ir nuotoliniu būdu), į susitikimą įtraukiant juristus, kurie argumentuotų šio klausimo teisinį aspektą (b. l. 20).

VMI, vadovaudamasi Aprašo 24 punktu, įvertino pareiškėjos atitiktį Aprašo 17 punkte numatytiems reikalavimams ir priėmė Sprendimą, kuriuo informavo pareiškėją, kad Paraiška nėra tenkinama, nes pareiškėja neatitinka Aprašo 17.10 papunkčio sąlygų. Aprašo 17.10 papunktyje numatytas reikalavimas, kad pareiškėjas neturi arba yra nutraukęs prekybinius įsipareigojimus su Rusijos ir (ar) Baltarusijos Respublikos fiziniiais ir (ar) juridiniais asmenimis ne vėliau kaip iki 2022 m. rugpjūčio 31 d. Pagal Lietuvos Respublikos muitinės administruojamų bendrųjų dokumentų duomenis nustatyta, kad pareiškėja 2022 m. rugsėjo–gruodžio mėn. vykdė prekių importą iš Rusijos. Importo deklaracijos formintos pareiškėjos vardu, o jose prekių gavėja nurodyta taip pat pareiškėja. Pareiškėja 2022 m. gruodžio 12 d. VMI pateikė papildomą paaiškinimą, kad prekių importas iš Rusijos buvo vykdomas pagal pasirašytas sutartis su Lenkijoje registruotomis įmonėmis Nitro Chemical ir Good Polymer, Didžiojoje Britanijoje registruota įmone Redborg Export, Jungtinėse Amerikos Valstijose registruota įmonė Agrovit INC bei Serbijoje registruota įmone Azot Agro Dunav, tačiau prekės importuotos iš Rusijos ir importo deklaracijoje ši šalis nurodyta kaip šalis siuntėja. Pareiškėjai buvo žinoma, kad prekių (malto brusito, skysto bevandenio amoniako, skysto metanolio ir kt.) kilmė rusiška. VMI, vertindama bendrovių prekybinius įsipareigojimus, vertino sandorius ne tik *de jure*, bet ir *de facto* – kurios šalies asmenys turi naudą iš vykdomų sandorių ir ar sandorių aplinkybės yra žinomos pareiškėjams. Pareiškėja, sudariusi pirkimo sutartis su Europos Sąjungos ar kitose šalyse registruotomis įmonėmis/fiziniais asmenimis, tačiau tiesiogiai prekes gaunanti iš Rusijos, vertinama, kaip įsipareigojimus vykdanči su sankcionuotos šalies asmeniu, nes galutinę sandorio naudą, išreikštą pinigine išraiška – užmokesčio ar natūra – gautomis prekėmis, gauna Rusijoje registruoti fiziniai ir/ar juridiniai asmenys. Atsižvelgiant į tai, informavo, kad pareiškėja neatitinka Aprašo 17.10 papunkčio sąlygų ir Paraiška negali būti tenkinama (b. l. 9–15).

Pareiškėja su Sprendimu nesutinka, prašo jį panaikinti bei įpareigoti iš naujo įvertinti Paraišką.

Aprašas nustato reikalavimus, kuriuos atitinkančios įmonės, veikiančios itin paveiktuose sektoriuose (toliau – pareiškėjas), gali kreiptis dėl negražinamosios subsidijos (toliau – subsidija) pagal priemonę „Subsidijos įmonėms, veikiančioms itin paveiktuose sektoriuose, siekiant sušvelninti energijos kainų padidėjimo padarinius“ (toliau – Priemonė), taip pat paraiškų dėl subsidijos įmonėms, veikiančioms itin paveiktuose sektoriuose, siekiant sušvelninti energijos kainų padidėjimo padarinius (toliau – paraiška), teikimo ir vertinimo, subsidijos skyrimo ir išmokėjimo tvarką ir įgyvendinant Priemonę dalyvaujančių institucijų funkcijas (Aprašo 1 punktas).

Priemonės tikslas – sušvelninti infliacinius energijos kainų padidėjimo padarinius pareiškėjams ir padėti jiems atlaikyti staigų išlaidų padidėjimą dėl Rusijos Federacijos (toliau – Rusija) agresijos

prieš Ukrainą sukeltos krizės ir sumažinti infliacinį energijos kainų padidėjimo spaudimą (Aprašo 4 punktas).

Pagal Aprašo 8 punktą, vienam pareiškėjui, atitinkančiam Aprašo 17 punkte nurodytus reikalavimus, pagal Aprašą skiriama viena subsidija.

Galimos skirti subsidijos dydį apskaičiuoja VMI, rengdama Aprašo 24 punkte nustatytą tinkamų finansuoti pareiškėjų sąrašą (Aprašo 12 punktas).

Pagal Aprašą dėl subsidijos gali kreiptis pareiškėjas, atitinkantis Aprašo 17 punkte numatytus reikalavimus, vienas iš jų numatytas Aprašo 17.10 papunktyje – pareiškėjas neturi arba yra nutraukęs prekybinius įsipareigojimus su Rusijos ir (ar) Baltarusijos Respublikos fiziniaisiais ir (ar) juridiniais asmenimis ne vėliau kaip iki 2022 m. rugpjūčio 31 d. Atitiktis šiame papunktyje nurodytam reikalavimui vertinama pagal pareiškėjo pateiktą informaciją (patvirtinimą apie prekybinių įsipareigojimų nutraukimą arba jų neturėjimą).

VMI ne vėliau kaip per 5 (penkis) darbo dienas nuo Aprašo 20 punkte numatytos paraiškos formos patvirtinimo dienos suformuoja potencialių pareiškėjų sąrašą. Sudarydama potencialių pareiškėjų sąrašą, VMI vertina, ar pareiškėjai atitinka Aprašo 17.1–17.8 papunkčiuose nustatytus reikalavimus (Aprašo 18 punktas).

Aprašo 24 punkte numatyta, kad pasibaigus Aprašo 16 punkte nurodytam kvietimo terminui VMI per 15 (penkiolika) darbo dienų sudaro tinkamų finansuoti pareiškėjų sąrašą. Pareiškėjai, neįtraukti į tinkamų finansuoti pareiškėjų sąrašą, nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 3 (tris) darbo dienas nuo tinkamų finansuoti pareiškėjų sąrašo išsiuntimo Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai dienos, apie tai informuojami „Mano VMI“. VMI, sudarydama tinkamų finansuoti pareiškėjų sąrašą: įvertina, ar pareiškėjas atitinka Aprašo 17 punkte nustatytus reikalavimus (24.1 papunktis); apskaičiuoja Aprašo 9, 10 ir 13 punktuose nustatyta tvarka galimos skirti subsidijos dydį (24.2 papunktis); visų Aprašo 24.2 papunktyje apskaičiuotų subsidijų sumai viršijus Aprašo 6 punkte nurodytą sumą, kiekvienam pareiškėjui apskaičiuotą galimą subsidijos sumą mažina proporcingai iki Aprašo 6 punkte nurodytos sumos (24.3 papunktis).

Taigi, VMI, vadovaudamasi Aprašo 24 punkto nuostatomis, įvertino pareiškėjos atitiktį Aprašo 17 punkte numatytiems reikalavimams ir priėmė Sprendimą, kuriuo netenkino Paraiškos, nustačiusi, kad pareiškėja neatitinka Aprašo 17.10 papunkčio sąlygų.

Sprendžiant klausimą dėl Sprendimo teisėtumo, pažymėtina, kad VMI yra viešojo administravimo subjektas, veikė viešojo administravimo srityje, todėl jos veiklai taikytinos VAI nuostatos, kurios nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; ūkio subjektų veiklos priežiūros pagrindines nuostatas; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje (VAI 1 straipsnio 1 dalis).

VAI 10 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad administracinius sprendimus priimti turi teisę tik viešojo administravimo subjektai, turintys šio įstatymo nustatyta tvarka jiems suteiktus įgaliojimus. VAI 10 straipsnio 5 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad administraciniame sprendime turi būti nurodyta: administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės (5 punktas); administracinio sprendimo motyvai (6 punktas). Tai esminiai administracinio sprendimo reikalavimai.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) savo praktikoje yra konstatavęs, kad VAI 10 straipsnio nuostatos reiškia, jog akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas; ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, jog jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (žr., pvz., LVAT 2022 m. rugpjūčio 31 d. nutartį administraciniame bylose Nr. eA-367-502/2022; kt.). Tikrinant viešojo administravimo subjekto sprendimą (bendrine prasme) VAI 10 straipsnio aspektu turi būti nustatyta, ar asmuo, kuriam adresuotas aktas, iš esmės galėjo ir turėjo suvokti

(suprasti) priimto sprendimo faktinius ir teisinius pagrindus, jo priėmimo motyvus, ar nebuvo atimta galimybė pareiškėjui suprasti bei apsibrėžti bylos nagrinėjimo ribas, o teismui visapusiškai bei objektyviai išnagrinėti ginčą.

Viešojo administravimo subjektas, priėmęs negatyvias pasekmes sukeltą sprendimą, turi pareigą jį pagrįsti tiek teisiniais, tiek faktiniais argumentais, t. y. nurodyti priežastis, lėmusias neigiamo sprendimo priėmimą (žr., pvz., LVAT 2013 m. balandžio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A602-658/2013). Kaip ne kartą akcentuota LVAT praktikoje, esminė individualaus administracinio akto pagrįstumo sąlyga – turi būti nustatytos ne pavienės faktinės aplinkybės, o juridinių faktų visetas, būtinas ir pakankamas teisės normai taikyti (žr., pvz., 2015 m. vasario 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A398-442/2015, 2012 m. liepos 20 d. nutartį administracinėje byloje A520-2294/2012, 2012 m. rugpjūčio 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A444-2366/2012).

Atsakovė, kaip viešojo administravimo subjektas, yra saistoma ir gero administravimo principo imperatyvų. Šis principas įtvirtintas svarbiausiuose nacionalinio lygmens (žr., pvz., Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalies nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms) bei tarptautiniuose dokumentuose. Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, privalo dirbti rūpestingai ir veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai, išaiškinti visas klausimui spręsti reikšmingas aplinkybes (žr., pvz., LVAT 2019 m. rugsėjo 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-5184-575/2019), taip pat užtikrinti, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (žr., pvz., 2013 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A756-708/2013, 2014 m. balandžio 22 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A143-816/2014 ir kt.).

Šios bylos kontekste akcentuotina ir tai, kad papildomos dokumentacijos buvimas viešojo administravimo subjekto žinioje *per se* (savaime) nereiškia, jog jo priimtas individualus administracinis aktas yra pagrįstas. Svarbu, kad ši papildoma dokumentacija būtų pateikta pareiškėjui, į šią dokumentaciją būtų pateikta aiški nuoroda individualiame administraciniame akte. Priešingu atveju tokia dokumentacija negali būti laikoma individualaus administracinio akto sudedamąja (motyvuojamąją) dalimi (šiais aspektais žr., pvz., LVAT 2014 m. rugsėjo 23 d. nutartį, priimtą administracinėje byloje Nr. A-858-47/2014; 2015 m. balandžio 1 d. nutartį, priimtą administracinėje byloje Nr. A-1266-624/2015, LVAT biuletenis Nr. 29, 2015, 405–418 p.).

Taigi, VMI sprendimas turėjo atitikti VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktų reikalavimus. Sprendimą pagrindžiant konkrečiais ir aiškiais motyvais, pateikiant nustatytų faktų visetą, susiejant su konkrečia teisiniu santykiu taikytina teisės norma, būtent Sprendime VMI turėjo pateikti tiek faktinį, tiek ir teisinį pagrindą ir atitinkamai užtikrinti objektyvią Paraiškos vertinimo procedūrą.

Kaip matyti iš Sprendimo turinio atsakovė, įvertinusi pareiškėjos 2022 m. gruodžio 12 d. informaciją, Sprendime nustatė, kad prekės importuotos iš Rusijos ir importo deklaracijoje ši šalis nurodyta kaip šalis siuntėja, pareiškėjai buvo žinoma, kad prekių kilmė rusiška. Nurodė, kad, vertindama bendrovių prekybinius įsipareigojimus, vertino sandorius ne tik juridškai, bet ir faktiškai – kurios šalies asmenys turi naudą iš vykdomų sandorių ir sandorių aplinkybės yra žinomos pareiškėjams. Atsakovės vertinimu, pareiškėja, sudariusi pirkimo sutartis su Europos Sąjungoje ar kitose šalyse registruotomis įmonėmis/fiziniais asmenimis, tačiau tiesiogiai prekes gaunanti iš Rusijos, įsipareigojimus vykdė su sankcionuotos šalies asmeniu, nes galutinę sandorio naudą, išreikštą pinigine išraiška – gautomis prekėmis, gauna Rusijoje registruoti fiziniai ir/ar juridiniai asmenys. Atsakovės vertinimu, pareiškėja neatitiko Aprašo 17.10 papunkčio reikalavimų.

Ginčo dėl to, kad atsakovė turėjo teisinį pagrindą vertinti ir pareiškėjos atitiktį 17.10 papunkčio reikalavimui pagal Aprašo 24.1 papunktį, nėra. Be to, kad VMI disponuoja informacija, nes yra mokesčių administratorius, kurią, esant teisės aktuose nustatytais atvejais gali ir privalo naudotis, Komisijai irgi nekyla abejonių. Visgi, vertinant Sprendimą jo priėmimo metu, matyti, kad VMI nepagrindė, kuo vadovavosi atlikdama išsamų turimos informacijos, ne tik pareiškėjos pateiktos, vertinimą, nenurodė ir nedetalizavo nei faktų, nei šaltinių, kuriais remdamasi iš esmės konstatavo, jog

pareiškėja nėra nutraukusi prekybinių įsipareigojimų, t. y. Aprašo 17.10 papunkčio neatitiktį. Ta aplinkybė, kad atsiliepime ir Komisijos posėdyje tokia informacija buvo nurodyta, nekeičia Sprendimo turinio jo priėmimo metu.

LVAT yra nurodęs, kad ginčijamo individualaus administracinio sprendimo priėmimo motyvų nurodymas teismo proceso metu neturi būti vertinamas ir nedaro įtakos nemotyvuoto viešojo administravimo subjekto priimto sprendimo teisėtumui (žr., pvz., LVAT 2013 m. birželio 13 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A502-940/2013; 2015 m. kovo 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1536-662/2015; 2022 m. rugpjūčio 17 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-429-968/2022). Priešingai vertinant, būtų pažeistos pareiškėjo teisės į gynybą (žr., pvz., LVAT 2011 m. lapkričio 2 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A261-2692/2011). Individualaus administracinio akto motyvų nenurodymas pačiame akte ir jų papildymas ginčą nagrinėjant teisme iš principo nėra toleruotini, nes kliudo suinteresuotam asmeniui pasirinkti būdus bei priemones dėl savo teisių ar interesų gynimo. Teisės aktai nenumato nei teisės nei pareigos skundžiamo akto motyvacijos trūkumus šalinti ar motyvus sukurti administracinį ginčą nagrinėjantiems subjektams.

Komisija vertina, kad atsakovė Sprendime, nenurodžiusi, kokiomis konkrečiomis duomenų bazėmis rėmėsi bei kokius duomenis vertino, neužtikrino Paraiškos vertinimo procedūros objektyvumo ir aiškumo. Jos atliktas vertinimas kelia pagrįstų abejonių.

Aprašo 17.10 papunktis, kurio neatitiktį atsakovė nustatė, įtvirtina savarankišką reikalavimą, siekiant gauti subsidiją, kad pareiškėjas turi būti nutraukęs prekybinius įsipareigojimus su Rusijos ir (ar) Baltarusijos Respublikos fiziniais ir (ar) juridiniais asmenimis ne vėliau kaip iki 2022 m. rugpjūčio 31 d. Atitiktis šiame papunktyje nurodytam reikalavimui vertinama pagal pareiškėjo pateiktą informaciją (patvirtinimą apie prekybinių įsipareigojimų nutraukimą arba jų neturėjimą). Šio papunkčio vertinimas siejamas su pačios pareiškėjos pateiktos informacijos turiniu. Pareiškėja Paraiškoje patvirtino, kad neturi arba yra nutraukusi prekybinius įsipareigojimus su Rusijos Federacijos ir (ar) Baltarusijos Respublikos fiziniais ir (ar) juridiniais asmenimis ne vėliau kaip iki 2022 m. rugpjūčio 31 d. (b. l. 16). Taip pat pareiškėja patvirtino ir tai, kad jai žinoma, kad paaiškėjus, kad pateikta neteisinga informacija ir (ar) duomenys ir (ar) buvo nuslėpta informacija, turinti reikšmės dėl subsidijos skyrimo priėmimui, buvo gauta didesnė, nei priklauso pagal Aprašą, subsidija, privaloma grąžinti visą nepagrįstai ir (ar) neteisėtai gautą subsidiją su palūkanomis (b. l. 17). Toks įsipareigojimas nustatytas Aprašo 32 papunktyje. Be to, ir pateiktuose paaiškinimuose, o taip pat ir Komisijos posėdyje pareiškėja patvirtino, jog prekybinius įsipareigojimus su Rusija yra nutraukusi bei nurodė konkrečius juridinius asmenis su kuriais buvo sudaryti sandoriai.

Apraše yra įtvirtinta, kad jis priimtas, atsižvelgus į Komunikatą bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. spalio 26 d. nutarimą Nr. 1055 „Dėl lėšų skyrimo“. Apraše jokių nuorodų į atsakovės atsiliepime nurodytus teisės aktus Reglamentą bei Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymą nėra pateikta. Remiantis Aprašo konkrečiais punktais, matyti, kad yra prie tam tikrų papunkčių pateiktos nuorodos, kaip pvz., Aprašo 17.2 papunkčio reikalavimui įvertinti nurodyta, kad pareiškėjo vykdoma, tačiau ne vėliau nei 2022 m. spalio 1 d. vadovaujantis Mokesčių mokėtojų registro nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugsėjo 6 d. nutarimu Nr. 1059 „Dėl Mokesčių mokėtojų registro įsteigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Mokesčių mokėtojų registro nuostatai), t. y. vertinama pagal nurodytų nuostatų apimtį; Aprašo 17.5 papunkčio reikalavimui įvertinti nurodyta, kad pareiškėjui nėra iškelta bankroto ir (ar) restruktūrizavimo byla pagal Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymą arba iki jo įsigaliojimo galiojusius Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymą ir Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymą ir jis nėra likviduojamas, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse. Komisijos vertinimu, Vyriausybė apibrėžė kiekvieno reikalavimo vertinimą galimu būdu. Ginčui aktualus papunktis į jokių teisės aktų nėra nukreipiamas. Taigi, jis turi būti taikomas tokiu būdu, kaip jame nustatyta.

Atsakovės pateiktas vertinimas Sprendime dėl prekių importo iš Rusijos, vertinant kaip įsipareigojimų vykdymą su sankcionuotos šalies asmeniu, nes galutinės naudos gavėja, kaip vertina atsakovė, yra Rusija, taikant tiesiogiai Aprašo 17.10 papunktį, buvo išplėstas ir nepagrįstas, kokiu konkrečiu teisiniu pagrindu, įgalinančiu atsakovę tokiu būdu atlikti vertinimą, buvo analizuojama

informacija dėl prekių importo, galutinės naudos gavėjo. Kriterijus dėl galutinės naudos gavėjo neįtvirtintas Aprašo 17.10 papunktyje. Nei Komisijos posėdyje, nei atsiliepime atsakovė nepagrindė, koks teisinis reglamentavimas įgalino atsakovę atlikti tokį vertinimą. Šiuo atveju sutiktina su pareiškėja, kad atsakovei kilo pareiga paneigti Paraiškoje patvirtiną pareiškėjos informaciją, t. y. kad ji nenutraukė prekybinių įsipareigojimų. Būtent VMI turėjo aiškiai apibrėžti, kaip ji vertina ir koku teisiniu pagrindu apibrėžia terminą „prekybinius įsipareigojimus“, kokie konkretūs jos duomenų bazėse ir kokiose bazėse užfiksuoti duomenys pagrindžia atsakovės išvadą dėl šio kriterijaus neatitikties. Pabrėžtina, kad Aprašas įtvirtino aiškią sąlygą būti nutraukus prekybinius įsipareigojimus, o tai, Komisijos vertinimu, negali būti prilyginama atsakovės nurodytiems procesiniuose dokumentuose, Komisijos posėdyje argumentams dėl prekybos santykių ar ryšių su priešiška valstybe nutraukimo, kaip apibrėžta Aprašo 17.10 papunktyje.

Pažymėtina, kad atsakovė Komisijos posėdyje sutiko, jog Aprašo 17.11 papunktis kuriame yra įtvirtintas savarankiškas reikalavimas, kad pareiškėjui ir (ar) jo naudos gavėjui arba fiziniams ir juridiniams asmenims, kurių naudai bus naudojamos subsidijos lėšos, nėra taikomos sankcijos (bet kokios prekybinės, ekonominės ar finansinės sankcijos, embargas ar kitos ribojančios priemonės), kurias nustato, taiko ar administruoja Jungtinių Tautų Saugumo Taryba, Europos Sąjunga, Lietuvos Respublika, Jungtinių Amerikos Valstijų Vyriausybė (įskaitant Jungtinių Amerikos Valstijų Išdo departamento Užsienio lėšų kontrolės biurą (angl. *The Office of Foreign Assets Control of the U. S. Department of the Treasury*), Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė, pareiškėjai netaikytinas. Šis papunktis yra savarankiškas su jame įtvirtintais kriterijais ir negali būti siejamas ir su Aprašo 17.10 papunkčiu, kurio atitiktis vertinama pagal pareiškėjo pateiktą informaciją (patvirtinimą apie prekybinių įsipareigojimų nutraukimą arba jų neturėjimą). Kaip jau minėta, toks pareiškėjos patvirtinimas Paraiškoje buvo pateiktas. Apraše nėra įtvirtintas joks kitas galimas šio kriterijaus vertinamas. Šiuo aspektu Komisija sutinka su pareiškėjos skundo argumentais.

Pabrėžtina, kad atsakovė privalo laikytis ir VAĮ 3 straipsnyje įtvirtintų principų, be kita ko, ir įstatymo viršenybės, kuris reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais (4 punktas) bei nepiktnaudžiavimo valdžia, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų teisės aktų nustatyta, tikslų (8 punktas).

Remiantis LVAT suformuota jurisprudencija, viešojo administravimo subjektų, skirtingai nei privačių asmenų, veikloje taikomas principas – „viskas, kas aiškiai nėra leista, yra draudžiama“. Viešojo administravimo subjekto atlikti viešojo administravimo veiksmai, viršijant jam suteiktus įgaliojimus, taip pat ir administracinių aktų leidimas, viršijant suteiktą kompetenciją, yra neteisėti (žr. pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 12 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A602-227/2012; 2014 m. gegužės 15 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A502-1017/2014; 2014 m. spalio 28 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A624-1563/2014).

Kadangi atsakovė, kaip anksčiau nustatyta, veikė ne pagal Aprašo 17.10 papunktyje suteiktus įgaliojimus vertinti paraiškų atitiktį konkrečioms kriterijams tokiu būdu, kokie jie suformuoti, tai atsakovės veiksmai šiuo aspektu vertintini kaip neteisėti. Komisija sutinka su pareiškėjos skundo argumentais dėl plečiamai aiškinto ir taikyto Aprašo 17.10 papunkčio nuostatų. Tai yra savarankiškas pagrindas naikinti Sprendimą.

Komisijos vertinimu, atsakovė neturėdama teisinio pagrindo, įgalinančio jos pasirinktu būdu vertinti Paraišką per prekių importavimo ir galutinės naudos gavėjo aspektus, kai Aprašo 17.10 papunktis vertinimo tokiu aspektu nenustatė, veikė viršydama suteiktą kompetenciją, netinkamai atliko pareiškėjos Paraiškos vertinimą dėl atitikties Aprašo 17.10 papunkčio reikalavimams, nepateikė Sprendime konkrečiu ir aiškiu faktiniu nustatytų aplinkybių tyrimu bei ginčui taikytinu tiesioginiu reglamentavimu pagrįstų išvadų. Dėl anksčiau nustatytų aplinkybių Sprendimas naikintinas kaip neatitinkantis esminių VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5–6 papunkčių reikalavimų,

netinkamai taikius ir aiškinus Aprašo 17.10 papunktį, o taip pat neužtikrinus objektyvios ir aiškios Paraiškos vertinimo procedūros (kuo vadovavosi, kokius konkrečius duomenis vertino, kokiose konkrečiose duomenų bazėse ir t. t.).

Tenkinus pagrindinį reikalavimą, tenkintinas ir išvestinis reikalavimas dėl įpareigojimo iš naujo išnagrinėti Paraišką, t. y. atsakovei pašalinti visus neaiškumus, užtikrinti objektyvią ir nešališką Paraiškos vertinimo procedūrą bei priimti motyvuotą ir pagrįstą sprendimą dėl pareiškėjos pateiktos Paraiškos, laikantis Apraše nustatytų reikalavimų.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 2–3 punktais, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjos akcinės bendrovės „Achema“ skundą tenkinti.

Panaikinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2022 m. gruodžio 15 d. sprendimą Nr. RSUB-63 „Dėl įmonės, veikiančios itin paveiktuose sektoriuose, siekiant sušvelninti energijos kainų padidėjimo padarinius, subsidijų paraiškos“.

Įpareigoti Valstybinę mokesčių inspekciją prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos iš naujo išnagrinėti pareiškėjos akcinės bendrovės „Achema“ 2022 m. lapkričio 17 d. pateiktą paraišką dėl subsidijos pagal priemonės „Subsidijos įmonėms, veikiančioms itin paveiktuose sektoriuose, siekiant sušvelninti energijos kainų padidėjimo padarinius“.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys turi teisę apskųsti Vilniaus apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkas

Žydrūnas Plytnikas

Komisijos nariai

Inga Lipnickienė

Vaida Paurienė